

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 124/05-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. júla 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Eduarda Báránya a Juraja Babjaka prerokoval sťažnosť Mgr. D. B., P., zastúpeného advokátkou JUDr. L. F., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Košice II v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo Mgr. D. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Mgr. D. B. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie vo výške 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátke JUDr. L. F., P., vo výške 6 252 Sk vrátane DPH (slovom šesťtisícdeväťdesiatdva slovenských korún) na účet právnej zástupkyne do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. apríla 2005 doručená sťažnosť Mgr. D. B., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. L. F., P., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01. Sťažovateľ má v predmetnom exekučnom konaní postavenie povinného.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu, jeho nečinnosťou v konaní o rozhodovaní o námietkach voči exekúcii vedenej na návrh oprávneného S. p., so sídlom v B., pobočky K. (ďalej len „oprávnený“) a návrhu na zastavenie exekúcie v období od 28. októbra 2003 až dosiaľ, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľ poukazoval na tú skutočnosť, že súd vôbec nekonal, hoci jeho konaniu a ďalšiemu postupu nebránili zákonná prekážka alebo procesné úkony účastníkov konania.

Sťažovateľ v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd deklaroval, že nekonaním okresného súdu vo veci sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000 Sk a trovy konania v celkovej výške 6 252 Sk.

Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 124/05 z 29. apríla 2005 prijal podľa ustanovenia § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti listom doručeným ústavnému súdu 30. júna 2005. Konštatoval, že sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky nápravy prípadného porušenia svojich práv, pretože nepodal príslušnému orgánu štátnej správy súdov sťažnosť na prietahy v konaní podľa ustanovenia § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, resp. podľa ustanovenia § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Po stručnom popísaní priebehu doterajšieho exekučného konania uviedol, že v čase predloženia námietok sťažovateľa bolo na okresnom súde evidovaných „*viac ako 22 tisíc nevybavených exekúcií*“. Na rozhodnutie exekučnému súdu bolo predložených takmer 2000 vecí, z toho 626 nerozhodnutých námietok proti exekúcii, o ktorých súd rozhoduje podľa poradia, v akom napadli na súd. Keďže rozhodnutím o zastavení exekúcie bol odstránený stav právnej neistoty sťažovateľa, predseda okresného súdu navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovел.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, vyjadrenia predsedu okresného súdu a hlavne spisu okresného súdu sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01 zistil nasledovný priebeh a stav exekučného konania:

Okresný súd poverením č. 5803 017709 z 19. apríla 2001 poveril súdneho exekútora Mgr. Ľ. S., so sídlom v K. (ďalej len „exekútor“), vykonaním exekúcie proti sťažovateľovi ako povinnému na uspokojenie pohľadávky oprávneného vo výške 102 142 Sk na základe jeho právoplatného a vykonateľného rozhodnutia č. k. 203-196-4105/99-41 z 25. mája 2001 (z titulu dlžného poistného a dlžného penále v dôsledku neplnenia zákonných odvodových povinností) a návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie z 2. apríla 2001. Exekúcia na návrh oprávneného proti povinnému je vykonávaná na tomto Exekútorskom úrade pod sp. zn. EX 382/01.

Poverený súdny exekútor upovedomil účastníkov konania o začatí exekúcie upovedomením sp. zn. EX 382/01 z 22. mája 2001, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 2. júla 2003. Spolu s upovedomením o začatí exekúcie exekútor zaslal účastníkom konania aj upovedomenie o spôsobe vykonania exekúcie z 26. júna 2003, upovedomenie o vykonaní súpisu z 26. júna 2003 a súpis hnutelných vecí podliehajúcich exekúcii z 26. júna 2003.

Sťažovateľ podal v predmetnej veci 7. júla 2003 námietky voči exekúcii s odôvodnením, že časť svojho záväzku už oprávnenému uhradil, a to 7. novembra 2001 sumu vo výške 30 000 Sk a 14. novembra 2001 sumu vo výške 9 626 Sk, čím sa celková výška vymáhanej pohľadávky znížila na 62 516 Sk. Navyše, poukázal na tú skutočnosť, že rozhodnutie oprávneného mu nebolo doručené, a preto nemohlo nadobudnúť právoplatnosť. Z uvedeného dôvodu žiadal voči nemu vedenú exekúciu zastaviť.

Toho istého dňa sťažovateľ podal exekútorovi aj námietky voči predbežným trovám exekúcie vyčísleným vo výške 21 000 Sk.

Za účelom rozhodnutia o podaných námietkach exekútor 31. júla 2003 predložil exekučný spis okresnému súdu. Okresný súd listom z 28. októbra 2003 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby v lehote 15 dní súdu oznámila, kde sa sťažovateľ ako povinný zdržiaval v dňoch 1. a 2. júna 1999. Listom z 10. decembra 2003 okresný súd ešte zisťoval trvalý pobyt sťažovateľa v registri obyvateľov Slovenskej republiky (ďalej len „register obyvateľov“).

Sťažovateľ 23. decembra 2003 oznámil okresnému súdu, že rozhodnutie oprávneného č. k. 203-196-4105/99-41 z 25. mája 1999 mu nebolo doručené, neprevzal ho, a teda podľa jeho názoru nenadobudlo právoplatnosť ani vykonateľnosť. V dôsledku tejto skutočnosti požiadal podľa § 57 ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov o zastavenie exekúcie v celom rozsahu. Zároveň súdu oznámil, že od 13. októbra 1998 je prihlásený na trvalý pobyt u svojich rodičov v P., kde sa aj zdržiaval v čase 1. a 2. júna 1999.

Túto informáciu okresnému súdu potvrdil aj Mestský úrad v P., a to listom zo 17. decembra 2003, ako aj register obyvateľov listom z 29. decembra 2003, ktorý navyše oznámil okresnému súdu aj prechodný pobyt sťažovateľa, ktorým od 19. marca 2003 bola B.

Podaním doručeným okresnému súdu 6. júla 2004 sťažovateľ žiadal okresný súd o rozhodnutie vo veci, a to o zastavenie voči nemu vedenej exekúcie pre jej neprípustnosť (z dôvodu neprávoplatného a nevykonateľného exekučného titulu). O obdobné rozhodnutie súdu žiadal sťažovateľ aj podaniami z 30. júla 2004, z 22. októbra 2004 a z 1. februára 2005.

Medzičasom okresný súd ako súd exekučný uznesením sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01 zo 14. júna 2005 napokon exekúciu vedenú voči sťažovateľovi z právnych dôvodov uvádzaných sťažovateľom zastavil. Predmetné uznesenie nie je ešte právoplatné.

Sťažovateľ síce nepodal v konaní sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01 sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 17 a nasl. zákona o štátnej správe súdov, tak ako to vyžaduje § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, okresnému súdu však listami z 21. októbra 2004 a 31. januára 2005 podal opakované žiadosti o konanie a rozhodnutie vo veci. V okolnostiach prípadu preto ústavný súd netrval na podaní sťažnosti na prietahy v konaní (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom pri rozhodovaní o námietkach voči exekúcii a o návrhu na zastavenie exekúcie v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01.

Okrem petitu, ktorý je jasne oddelený od ostatných častí sťažnosti, sťažovateľ uvádza aj porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ktoré však ústavný súd pokladá za súčasť jeho argumentácie. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom. Viazanosť návrhom sa zvlášť vzťahuje na návrh výroku rozhodnutia ústavného súdu (petit). Ústavný súd rozhoduje v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy iba o porušení tých práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta. Ústavný súd predpokladá, že tie práva, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, sú uvedené v petite jeho sťažnosti, a preto rozhoduje len o nich.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 44/99, I. ÚS 70/02, IV. ÚS 68/02). Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 3/00, II. ÚS 813/00).

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd aj v predmetnom prípade bral do úvahy skutkový stav veci a platnú právnu úpravu relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Predmetom konania na exekučnom súde je rozhodovanie o námietkach s'ťažovateľa proti exekúcii vedenej proti nemu a o jeho návrhu na zastavenie exekúcie pre jej neprípustnosť (z dôvodu s'ťažovateľom tvrdenej neprávoplatnosti a nevykonateľnosti exekučného titulu). Právna úprava doručovania rozhodnutí správnych orgánov, právne otázky náhradného doručovania a tzv. fikcie doručenia je v právnom systéme rozpracovaná s existujúcou judikatúrou všeobecných súdov. Preto ústavný súd túto právnu otázku, tvoriacu podstatu námietok a návrhu na zastavenie exekúcie s'ťažovateľa, nepovažoval za natoľko náročnú, aby mohla ospravedlniť doterajší zdĺhavý priebeh exekučného konania.

Správanie účastníka je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V predmetnom prípade s'ťažovateľ ničím neprispel k predĺženiu súdneho konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu označených základných práv s'ťažovateľa, je správanie (postup) samotného súdu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie o námietkach s'ťažovateľa voči exekúcii a o jeho návrhu na zastavenie exekúcie od predloženia exekučného spisu exekútorom 31. júla 2003 okresnému súdu do jeho rozhodnutia v predmetnej exekučnej veci

trvalo takmer dva roky. Z uvedenej doby v čase od 29. decembra 2003 (kedy už mal okresný súd všetky informácie od príslušných orgánov) až do 14. júna 2005, kedy okresný súd zastavil exekúciu, t. j. takmer 18 mesiacov, nevykonal okresný súd vo veci žiadny procesný úkon. Ústavný súd preto túto dobu posúdil ako zbytočný prier'ah v predmetnom exekučnom konaní.

Obranu okresného súdu spočívajúcu vo vysokom nápade exekučných vecí ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prier'ahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Námiетка veľkého množstva nevybavených a nerozhodnutých vecí nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 19/2000, I. ÚS 50/2001).

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd v exekučnom konaní sp. zn. Er 1427/01, Ex 382/01 nepostupoval spôsobom, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa vo veci, s ktorou sa na tento súd s dôverou o riadny výkon spravodlivosti obrátil.

Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ žiada primerané finančné zadosťučinenie, a to vo výške 40 000 Sk, pre nečinnosť okresného súdu, zdôrazňujúc, že existenciou exekúcie vedenej proti nemu je obmedzený v disponovaní so svojím majetkom (súpis majetku bol exekútorom vykonaný ešte 26. júna 2003).

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce porušenie označeného práva uznal ústavný súd za odôvodnené priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti považuje za primerané vo výške 15 000 Sk. Sťažovateľom požadovanú výšku primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu (vzhľadom na dobu nečinnosti súdu) za neprimeranú.

V.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť trovy konania jeho právnej zástupkyňi, a to za dva úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd) á 2 501 Sk zvýšené o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 %, ako aj 2 x režijný paušál á 150 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru (porušenie základného práva alebo slobody nie je v zásade oceníteľné v peniazoch) postupoval ústavný súd pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa podľa ustanovenia § 11 ods. 2 v spojení s § 1 ods. 3 citovanej vyhlášky.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za úkony prevzatie a príprava veci, podanie vo veci samej 2 501 Sk za jeden úkon právnej pomoci, t. j. spolu 5 002 Sk. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, podľa § 18 ods. 4 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ústavný súd rozhodol o zvýšení uvedenej odmeny o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % na 5 952 Sk, ako aj o priznaní výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 644/2002 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2005